

CMA

Consultores Asociados, S.L.

**MANCOMUNITAT D'INICIATIVES PER AL
DESENVOLUPAMENT INTEGRAL DEL TERRITORI
(MIDIT)**

**DIAGNÒSTIC DEL TERRITORI
L'ACTIVITAT ECONÒMICA: LA INDÚSTRIA
ENERGÈTICA I LA NO ENERGÈTICA**

Abril 2009

DIAGNÒSTIC DEL TERRITORI
L'ACTIVITAT ECONÒMICA: LA INDÚSTRIA ENERGÈTICA I LA NO
ENERGÈTICA

ÍNDEX

0.	INTRODUCCIÓ	3
1.	METODOLOGIA.....	4
2.	La indústria energètica.....	5
2.1.	Estructura i recursos.....	5
2.2.	Conclusions	10
3.	La indústria no energètica	12
3.1.	La indústria turística.....	12
3.1.1.	Estructura i recursos	12
3.1.2.	Conclusions	17
3.2.	El sector agroalimentari	17
3.2.1.	Estructura i recursos	17
3.2.2.	Conclusions	20
3.3.	El sector de la construcció.....	20
3.3.1.	Estructura i recursos	20
3.3.2.	Conclusions	21

0. INTRODUCCIÓ

La reflexió en la que s'emmarca l'elaboració del Pla Estratègic pel desenvolupament de la Mancomunitat d'Iniciatives per al Desenvolupament Integral del Territori (d'ara endavant MIDIT) i els municipis que la integren té com a horitzó temporal l'any 2020.

Des d'una perspectiva de Pla Estratègic els projectes que són impulsats per les administracions públiques i/o per una col·laboració públic privada han d'estar al servei d'una visió estratègica de la MIDIT i dels municipis que la conformen, doncs han de ser consensuats entre els responsables polítics i els agents representatius del teixit social i econòmic. Les actuacions del Pla Estratègic hauran de ser articulades per a la seva implementació en els propers deu anys.

Per tal de definir la visió estratègica cal, prèviament, identificar les principals debilitats i fortaleces internes, així com les oportunitats i amenaces externes en els diferents àmbits socials i econòmics, que s'observin en la situació actual de cada municipi, i de la MIDIT en el seu conjunt.

Un diagnòstic dirigit a posar les bases del futur Pla Estratègic ha de ser exhaustiu per tots i cadascun dels aspectes socials i econòmics dels municipis, sinó que ha de determinar aquells aspectes fonamentals, és a dir, aquells aspectes bàsics en els quals haurà que centrar l'atenció per tal d'establir les claus del futur.

Per tant, el diagnòstic serà *sintètic*. Per a aital diagnòstic s'han utilitzat, d'una banda, diferents estudis i informes ja existents i, d'altra banda, s'han fet entrevistes com a instrument principal de diagnosi. En l'annex s'hi ha inclòs la relació de persones entrevistades, les opinions de les quals han estat claus en l'elaboració de la diagnosi i d'aquest informe en particular.

El diagnòstic global es compon de cinc preinformes :

- L'activitat econòmica: el mercat laboral i el teixit empresarial
- L'activitat econòmica: la indústria energètica i la no energètica
- El comerç i els serveis
- DAFO de cadascun dels municipis que integren la MIDIT
- DAFO global de la mancomunitat

El present informe desenvolupa el preinforme: "La indústria energètica i la no energètica".

1. METODOLOGIA

Les eines metodològiques emprades pel desenvolupament dels treballs derivats del diagnòstic han estat l'anàlisi documental i les entrevistes en profunditat.

➤ Anàlisi documental

- Informes facilitats pels ajuntaments
- Material de promoció de les oficines de turisme i de les empreses entrevistades
- Informació disponible a Internet

➤ Entrevistes en profunditat

Agents clau	
• Alcaldes	4
• Regidors	13
• Alcaldessa delegada	1
• Tècnics municipals	2
• Responsables Serveis Territorials	3
• Oficines de Turisme	3
• Instruments desenvolupament	3
• Representants dels empresaris	28
• Cooperatives	2
• Entitats Financeres	2
• Cambres de Comerç	1
• Associacions	15
• Educació	3
• Institució Administració Central	2
• Altres agents clau	8
TOTAL ENTREVISTES REALITZADES	90

En l'annex I es presenta el llistat de les persones entrevistades.

2. La indústria energètica

2.1. Estructura i recursos

Tal i com es va exposar en l'informa "Diagnòstic del territori. L'activitat econòmica: el mercat laboral i el teixit empresarial", des de la perspectiva de l'ocupació el sector industrial ha perdut pes percentual en els tres municipis, sempre en favor del sector serveis, en el període analitzat de 2003 – 2008.

Tanmateix, dins de la indústria és el sector energètic el que més llocs de treball ofereix en el territori, concentrats tots ells en el municipi de Vandellòs i L'Hospitalet de l'Infant.

La política mantinguda durant els últims 40 anys ha estat la d'impulsar l'especialització de la zona en el sector energètic, que no només compta ara amb la consolidació de l'energia nuclear i l'energia tèrmica de cycle combinat sinó que també està en vies de desenvolupament l'energia eòlica, a través d'algun petit parc ja instal·lat, i la inversió prevista de tres nous parcs eòlics a Tivissa.

Així, la zona s'ha constituït en un important centre de producció energètica, i recentment ha allotjat el Centro Tecnològic Mestral dins de les instal·lacions de la central nuclear Vandellòs I, especialitzat en el desenvolupament de tecnologies per a la millora del desmantellament de centrals nuclears. També s'ha constituït un Centre de Visitants, que actua com a instrument de divulgació de l'energia nuclear entre estudiants i altres visitants.

Els principals recursos energètics del territori estan constituïts per:

➤ **Central nuclear Vandellòs I**

La central nuclear Vandellòs I es troba en el Nivell III de desmantellament. L'empresa responsable del desmantellament és ENRESA (Empresa Nacional de Residuos Radiactivos).

El Nivell II va durar poc més de cinc anys i va concloure el mes de juny de 2003. Una particularitat del procés va ser el fet de la reutilització de fins el 98% dels materials i elements existents. El procés va concloure amb la demolició de tota l'edificació de la central excepte l'edifici del reactor. Durant el Nivell II de desmantellament es van ocupar una mitjana de 280 treballadors, arribant a elevar-se la xifra a 400 en els moments de puntes de feina. El treball era poc qualificat i el 70% dels empleats estaven arrelats en la zona.

Durant el Nivell III, que durarà 25 anys, la central nuclear no generarà pràcticament activitat perquè és el temps d'espera que es considera necessari per a poder descontaminar el reactor sense perill per

als treballadors. El cost dels treballs pendents se situa a l'entorn dels 200 milions d'euros, a preus actuals.

En la central hi segueixen treballant una desena de persones, entre elles els encarregats de vigilar el reactor, els quals realitzen bàsicament tasques administratives, a banda dels empleats del Centre Tecnològic Mestral.

El Centre Tecnològic Mestral sorgeix a partir d'un acord de col·laboració entre ENRESA i la Universitat Rovira i Virgili, i es beneficia dels aprenentatges fets en el procés de desmantellament de Vandellòs I amb l'objectiu d'aprofundir en els mateixos, així com el de desenvolupar noves i millors tecnologies aplicables al desmantellament de centrals nuclears (desclassificació, descontaminació, etc.).

En el mes de maig de 2008 es va engegar la cinquena campanya de col·laboració entre ambdues institucions amb l'objectiu d'implementar quatre nous projectes d'investigació en tecnologies aplicables al desmantellament de centrals nuclears.

En alguns casos els projectes tenen continuïtat respecte d'altres anteriors, com el de la investigació per a la determinació d'impureses en el grafit del desmantellament de les instal·lacions del CIEMAT (Centro de Investigaciones Energéticas Medioambientales y Tecnológicas) i, que de manera prèvia s'havia realitzat per a la determinació d'impureses en el grafit de les camises cilíndriques dels elements combustibles de la central de Vandellòs I. En d'altres casos, es tracta d'investigar sistemes d'absorció selectiva d'efluents; l'automatització de la captura de mesures radiològiques de paràmetres amb instrumentació manual o programes de formació sobre el desmantellament de centrals nuclears.

A més, ENRESA té a la central nuclear Vandellòs I un centre d'informació sobre residus radioactius al qual acudeix una mitjana de 200 persones per setmana, principalment estudiants de secundària procedents de la franja que abasta des de Castelló fins a Barcelona.

En definitiva, la central nuclear Vandellòs I segueix aportant valor no ja només al sector energètic del territori, sinó també a altres territoris nuclears (els beneficis derivats dels desenvolupaments tecnològics beneficiaran els processos de desmantellament d'altres centrals nuclears) i també a d'altres sectors (investigació de materials, processos d'automatització de captura de dades, etc.).

➤ Central nuclear Vandellòs II

Actualment la central té en plantilla uns 400 treballadors, aproximadament, dels quals al voltant d'un centenar d'ells són llocs corporatius.

Las oficinas corporatives s'han instal·lat en la mateixa central, de forma que s'ha atret a uns 130 treballadors qualificats, els quals s'han instal·lat majoritàriament a Reus, Tarragona i Cambrils. Molt pocs s'han instal·lat a la localitat de Vandellòs i L'Hospitalet de l'Infant.

La central nuclear Vandellòs II demana de manera continuada serveis poc qualificats, com vigilància, obra civil, manteniment, neteja, etc. Aquests serveis són contractats a empreses de la zona, ocupant-se per aquesta via unes 300 persones aproximadament.

A més, a la central es realitzen periòdicament serveis específics, les denominades "parades de recàrrega" que tenen lloc cada 18-20 mesos i suposen actuacions de manteniment preventiu, manteniment correctiu, millores en les instal·lacions i treballs auxiliars. Suposen inversions importants: 60 milions d'euros en la 15a recàrrega de setembre de 2007 i 95 milions d'euros en la 16a recàrrega que s'iniciarà al maig del present any.

Aquestes operacions suposen una contractació important de personal adicional per a la realització de les tasques esmentades. Així, en la 15a recàrrega es van contractar 46 empreses externes que van aportar 1.600 professionals amb una dedicació mitjana per persona de 45 dies de treball. En la propera recàrrega es contractaran 53 empreses que aportaran 1.776 professionals.

Aquests treballs són realitzats per empreses especialitzades, 6 ó 7 empreses que van ser constituïdes arran del desenvolupament de les centrals nuclears a Espanya i, que ara ofereixen els seus serveis durant les diferents parades de recàrrega que obligatòriament realitzen les centrals nuclears.

Aquestes empreses compten amb estructures de plantilla fixa que es complementa amb d'altres empreses de la zona que aborden aquelles tasques que requereixen treballadors de menor qualificació. Aquests són contractats específicament en la zona per als treballs que la parada de recàrrega requereixi.

Las empreses que participen de les parades han de demostrar mitjançant certificació que han format al seu personal en prevenció de riscos laborals i en temes específics en funció dels treballs que hauran de desenvolupar en la central.

També la pròpia central nuclear els instruirà en temes relacionats amb l'emplaçament, plans d'emergència, cultura de seguretat, prevenció de riscos laborals, recursos humans i protecció radiològica. La central nuclear realitza la formació a través de l'empresa Tecnico.

A més, la realització d'aquestes parades genera una demanda de béns i serveis a la zona, d'allotjament, restauració, oci i salut a causa de la mobilització d'un important volum de persones en

períodes curts de temps i que, tot i que és de caràcter puntual, 30-45 dies cada 18 mesos, significa una font addicional d'ingressos que complementen els derivats de la pròpia activitat turística de la zona.

La central nuclear de Vandellòs II duu 25 anys en funcionament i pròximament caldrà decidir l'ampliació de la seva llicència de funcionament fins als 40. Decisió aquesta que està en mans del govern de l'Estat Espanyol i de la Junta del Consell de Seguretat Nacional.

La central nuclear de Vandellòs II manté convenis de col·laboració amb la Universitat Politècnica de Catalunya en l'àrea de models de simulació i amb la Universitat Rovira i Virgili en l'àrea química. Posseeix un centre de simulació que ha format a nombrosos treballadors que s'han anat incorporant a treballar en d'altres centrals nuclears.

Igualment està en fase d'estudi per part de les autoritats nacionals la possibilitat d'ampliar el període de funcionament de les centrals nuclears fins als 60 anys, partint de l'acompliment d'una premissa prèvia que vindrà donada per que el Consell de Seguretat Nacional: la valoració que les centrals funcionen de forma segura, fet aquest que es determinarà cas per cas.

➤ **Central Tèrmica de Cicle Combinat**

La Central de Cicle Combinat propietat de Gas Natural va iniciar la seva activitat l'any 2007. Consta de dos grups de cicle combinat de 400 Megawatts cadascun, i la seva vida útil estimada és, en principi, de 25 anys. La seva ubicació a Plana del Vent va respondre, entre d'altres variables, a la seva proximitat a l'eix gasístic València-Tivissa-Barcelona (a 7 quilòmetres), la seva proximitat a una subestació elèctrica i, la seva proximitat al mar, focus de refrigeració.

Durant la seva construcció (2005-2007) va generar una ocupació mitjana de 500-600 treballadors, amb puntes de fins a 1.400 llocs de treball. Els subsectors de caldereria, metal·lúrgia, construcció, obra civil i instal·lació de maquinària van ser els principals proveïdors d'aquests llocs de treball. També va generar la necessitat de serveis de transport, hotelers, restauració, seguretat, etc.

En funcionament, la central de Cicle Combinat genera 38 llocs de treball directes, dels quals 26 treballadors resideixen a Vandellòs i L'Hospitalet de l'Infant. El perfil professional d'aquests llocs de treball és el de formació professional mitjana i/o enginyeria superior tècnica en les especialitats de mecànica, elèctrica, instrumental i sistemes informàtics i telecomunicacions.

L'arribada de la central de Cicle Combinat ha suposat la gasificació de la zona, generant-se un nou mercat de treball per a instal·ladors de gas.

L'ocupació indirecta es crea a través d'empreses auxiliars que presten serveis de mecànica, jardineria i neteja. El total d'empleats per a aquestes tasques auxiliars està al voltant de 20 persones i, la seva contractació acostuma a ser realitzada a través d'IDETSA.

A més, igual que les centrals nuclears, la central de Cicle Combinat realitza parades de manteniment, que es realitzen cada 12-15 mesos i que generen puntes de treball per a unes 200 persones per períodes d'aproximadament un mes de treball.

El personal que participa d'aquests processos és molt especialitzat i l'impacte en la zona es limita, en aquest cas, als relatius a serveis d'allotjament, restauració, oci i salut, constituint per tant un complement d'activitat per a les empreses turístiques del municipi.

➤ **Parc eòlic**

L'aposta per a la incorporació d'energia eòlica al territori és duta a terme principalment per l'Ajuntament de Tivissa, que té signat un acord per a la cessió dels drets de construcció de tres parcs eòlics amb una potència conjunta de 115 Megawatts a una empresa Castellwind-03.

A desembre de 2008, l'Ajuntament de Tivissa va autoritzar la construcció d'un pal de 95 metres per a la mesura del vent en una parcel·la del terme municipal de Tivissa.

D'altra banda, a Vandellòs i L'Hospitalet de l'Infant l'empresa Eòlica del Montalt, SL. va tramitar les autoritzacions pertinents per a la construcció del parc eòlic del Motarro de 2,64 Megawatts de potència en el terme municipal de Vandellòs i L'Hospitalet de l'Infant. Avui el parc consta de dos molins i està en funcionament.

La instal·lació d'un parc eòlic genera un desenvolupament econòmic poc significatiu pel que fa a l'oferta d'ocupació i necessitat de serveis, pràcticament reduïdes a transport i instal·lació, si bé suposa ingressos econòmics per a l'ajuntament i pels propietaris dels terrenys.

➤ **Energia fotovoltaica**

En l'àmbit de l'energia solar, s'ha construït a la Serra de Llaberia una estació solar fotovoltaica de 18 kWp. Aquesta estació ha estat cofinançada pel programa Thermie, el Departament d'Indústria, Comerç i Turisme de la Generalitat de Catalunya, i el Ministeri d'Indústria i Energia d'Espanya.

Subministra energia elèctrica a 47 habitatges.

2.2. Conclusions

1.- La producció nuclear com a primera baula de l'especialització energètica del territori.

L'opció presa en el seu moment per a l'establiment a Vandellòs i L'Hospitalet de l'Infant de les centrals nuclears va suposar l'obertura d'una línia d'impuls al desenvolupament econòmic i social de la zona basada principalment en la indústria energètica.

Aquesta línia d'impuls ha configurat un territori amb una elevada especialització energètica en el qual conflueix la producció d'energia a través de la nuclear, i posteriorment reforçada a través de la tèrmica de cycle combinat, amb la qual cosa en ell se situen dues de les formes de producció de la denominada energia estable.

Existeixen també actuacions dirigides a aprofundir en aquesta especialització energètica, mitjançant la incorporació de parcs per a la producció d'energia eòlica aprofitant una fortalesa natural del territori, sí bé no sembla que existeixi un elevat potencial en tot el territori per a això, derivat de les condicions del vent en la zona, que és principalment molt fort i a ratxes.

D'altra banda, s'ha donat un salt en la cadena de valor pel fet d'incorporar un centre especialitzat en la investigació per a la optimització del desmantellament de les centrals nuclears, a més d'un centre d'informació per a visitants.

Por tant, el territori ha trobat una gran fortalesa en el sector energètic en un sentit ampli, no només en l'energia nuclear. La seva potenciació i aprofundiment podrà fer aflorar noves oportunitats per al desenvolupament del territori.

2.- El sector energètic com a principal motor del desenvolupament del territori.

La instal·lació de la producció energètica ha tingut efectes favorables sobre diversos aspectes:

a) Sobre l'ocupació

En primer lloc, s'ha constituït en una font de treball per a importants sectors de la població del propi municipi que hi estan localitzades, així com dels municipis de l'entorn. Ja s'ha assenyalat més amunt que és la principal font d'ocupació del territori.

En segon lloc, ha permès el desenvolupament d'una sèrie d'empreses auxiliars que tenen les pròpies fàbriques de producció d'energia com a principals proveïdores de treball.

En tercer lloc, genera demandes puntuals de treballs per a les parades de recàrrega i/o de manteniment que en èpoques de crisi com l'actual serviran per a mitigar la situació d'atur d'alguns col·lectius.

Aquestes parades també contribueixen a facilitar la “desestacionalització” de la indústria turística, per a allotjaments i restauració del municipi, els nivells d'ocupació dels quals estan molt vinculats als períodes vacacionals.

Finalment, és una instal·lació de difícil deslocalització, per la qual cosa sembla que l'ocupació no es veurà gaire afectada en temps de crisi com l'actual.

b) Sobre les condicions de vida en el municipi

La localització de les empreses energètiques en el territori ha generat beneficis substancials als municipis de l'entorn, com a compensació als efectes negatius que comporten les seves instal·lacions (requisits de seguretat exigits per l'allotjament d'una central nuclear, contaminació despresa per la central tèrmica, etc.).

Aquests beneficis tenen la seva concreció en dos tipus d'ingressos: d'una banda, l'IBI per al municipi que alberga les instal·lacions i, d'una altra, finançaments puntuals que realitzen les empreses propietàries de les indústries energètiques en favor d'activitats culturals, socials, etc. que desenvolupen els municipis de l'entorn.

Cal assenyalar que el propi ajuntament de Vandellòs i L'Hospitalet de l'Infant ha tingut una política clarament orientada a la millora de les condicions de vida dels seus ciutadans, dirigint l'ús dels recursos a impulsar una oferta potent de serveis educatius, culturals i socials, que ha permès als seus veïns beneficiar-se d'uns equipaments i serveis que responen a estàndards molt superiors als que podrien tenir segons el nombre d'habitants del municipi.

També els municipis de Tivissa i Pradip s'han vist beneficiats amb recolzaments substancials que els han permès cofinançar la construcció d'equipaments a través dels quals prestar serveis a la seva gent gran, com la llar de jubilats, el consultori mèdic, el centre de dia, etc.

3. La indústria no energètica

El sector industrial no energètic està conformat principalment per la indústria turística, l'agrícola, la construcció i d'altres indústries auxiliars.

El sector industrial no energètic ha estat impulsat i se li ha donat suport des del sector públic, tant municipal com de la Mancomunitat, facilitant infraestructures per al desenvolupament empresarial, entenent que a través de l'oferta de sòl industrial i incentius fiscals es facilita la iniciativa privada. Així, sota aquesta concepció, els alcaldes dels municipis de Vandellòs i L'Hospitalet de l'Infant, Tivissa i Pratdip van constituir la MIDIT, amb la intenció de gestionar el Polígon Industrial Les Tàpies I, de 42,17 ha, situat a Vandellòs i L'Hospitalet de l'Infant.

El polígon es troba ben situat, amb accessos des de la carretera nacional i des de l'autopista. La futura via fèrria transcorrerà pel polígon i tindrà una estació en les seves proximitats. A més, a compleix tota la normativa relativa a la càrrega de mercaderies perilloses, característiques totes elles que configuren el polígon com una fortalesa del territori.

En ell s'hi han localitzat les principals indústries de la zona, conformades per empreses d'estructures metàl·liques, pantalles d'ordinador, construcció, mobles, nàutica, etc.

En l'actualitat està projectada la construcció d'un nou polígon per part de l'Incasol: Les Tàpies II, de 17,47 ha, la localització del qual se situa en el mateix entorn que el primer.

Tal i com s'ha comentat en l'informe "Diagnòstic del territori. L'activitat econòmica: el mercat laboral i el teixit empresarial", en el polígon industrial les Tàpies I es va localitzar el servei de suport a emprenedors i el viver d'empreses, i recentment s'ha inaugurat també un nou viver dirigit a empreses de base tecnològica.

3.1. La indústria turística

3.1.1. Estructura i recursos

➤ Característiques

Des de la perspectiva del turisme, la situació geogràfica dels municipis de la MIDIT permet diferenciar dos entorns amb potencial turístic completament diferents i complementaris: el **turisme de costa** i el **turisme d'interior o de naturalesa**.

Són dos els elements al voltant dels quals es desenvolupa la indústria turística: la tranquil·litat i el fet de tenir un entorn ben conservat.

El nucli tradicionalment turístic de la MIDIT és L'Hospitalet de l'Infant, per la seva oferta de sol, platja, tranquil·litat, etc. El turisme d'interior o de naturalesa és de desenvolupament més recent i presenta una oferta creixent, però que encara no està consolidada.

Els principals valors patrimonials del turisme d'interior o de naturalesa que caldria valoritzar en l'àmbit de la MIDIT són la Vall de Llors i el nucli poblacional de Castelló a Vandellòs; es considera que el nucli de Praldip és el que té més potencial històric; també la Serra de la Llaberia a Praldip (que també beneficiaria a Tivissa) i el poblat ibèric de Tivissa.

➤ **L'oferta**

L'oferta hotelera, de restauració, comerç i oci no és gaire elevada, tant pel que fa al nombre d'establiments com a la diversitat de l'oferta. L'Hospitalet de l'Infant, el principal nucli turístic, compta amb 3 hotels i 1 hostel, sense que s'hagi incrementat aquesta oferta en els últims anys. A més, els dos principals hotels són de temporada.

L'oferta de bars i restaurants és més completa, però el comerç i altres activitats d'oci són més incipients, possiblement pel fet de tenir un turisme residencial de tipus familiar.

Aquesta oferta d'allotjament és completada amb 3 càmpings a L'Hospitalet de l'Infant i 1 a Tivissa. El càmping naturista, Temple del Sol, de L'Hospitalet de l'Infant, compta amb la màxima qualificació que atorga l'Agència Internacional ADAC.

D'altra banda, a L'Hospitalet de l'Infant s'ha començat a desenvolupar un tipus d'oferta d'oci vinculada a la salut: manteniment físic, relaxació, benestar, serveis de fisioteràpia, ioga, etc.

També s'està potenciant l'oferta relacionada amb les activitats del mar. L'Hospitalet de l'Infant posseeix un club nàutic amb uns 300 amarraments i un projecte d'ampliació dels mateixos. Ofereix activitats de formació de vela. Altres empreses ofereixen serveis per a busseig o windsurf.

En aquest context, cal esmentar també la col·laboració institucional que s'està donant entre els ajuntaments de L'Hospitalet de l'Infant i de Miami platja per tal d'oferir activitats conjuntes relacionades amb la visita turística guiada en ambdós municipis i l'organització conjunta d'activitats d'oci.

L'augment de l'oferta d'allotjament s'ha desenvolupat en els municipis de d'interior. Vandellòs compta amb l'únic hotel de quatre estrelles del municipi, 2 hostals i 4 cases de turisme rural; Pratedip, per la seva banda, té 4 cases de turisme rural i 1 hotel rural de quatre estrelles; mentre que Tivissa té 3 cases de turisme rural.

Vinculada al turisme d'interior s'està desenvolupant una oferta d'oci que permet combinar activitats de naturalesa com el senderisme, el golf, passejos a cavall, escalada i la navegació en caiacs.

En conjunt s'està apostant per un model de desenvolupament integral que combini ambdós béns naturals. També la integració de L'Hospitalet de l'Infant en l'Estació Nàutica Costa Daurada revela l'esforç institucional per a integrar-se en el nou enfocament de desenvolupament de la indústria turística que treballa en xarxa i busca oferir un nou model de vacances basat en mar, esports i activitats de lleure.

➤ **Perfil de la demanda**

A la costa predomina el turisme familiar, que busca tranquil·litat i preus econòmics. El seu origen és principalment nacional: Barcelona i Lleida (Catalunya), Aragó, Navarra i País Basc. També hi ha una presència important de francesos. Les famílies opten per llogar un apartament.

Les famílies¹ han optat preferentment per l'opció d'adquisició de vivenda en la modalitat de pis urbà amb un 78,7% dels entrevistats. El lloguer ocupa el 20,12% dels habitatges, mentre que els habitatges cedides no superen el 1,2%.

També i de manera creixent està agafant importància el turisme residencial, però és un turisme que presenta un perfil poc exigent pel que fa a la demanda de serveis d'oci i de comerç. No obstant això, sí que es mostren exigents pel que fa a la demanda de serveis públics. En un estudi d'opinió elaborat durant l'any 2004 a aquest col·lectiu de persones aquests assenyalaven per ordre de prioritat els serveis a millorar: mobilitat dins del nucli urbà (45%), el transport (41%), l'oci (23%) i el comerç (8%).

Un elevat percentatge d'aquesta població (45%) manifestava el seu desig de fixar la seva residència oficial en la zona de la MIDIT en els propers anys.

L'augment de la població resident té a veure amb el "boom" immobiliari que ha tingut el país, del qual no n'han quedat al marge les poblacions de Vandellòs i L'Hospitalet de l'Infant, així com Pratedip. És per això que l'actual situació de crisi econòmica obligarà a estar atents a les conseqüències que pugui tenir sobre els turistes residents i els seus habitatges.

¹ Estudi Caracterització socio-econòmica de la població de segona residència a l'àmbit territorial de la MIDIT. MIDIT, 2004

➤ **Infraestructures i recursos tècnics**

Infraestructura viària. La localització és bona per als nuclis més pròxims a la costa, tant per l'autopista AP-7 com per la Nacional 340. Els nuclis de l'interior, encara que tinguin un accés més difícil, compten amb infraestructures viàries molt ben condicionades i pròximes als dos principals eixos de comunicació, l'AP-7 i la N-340.

Infraestructura ferroviària. El municipi de Vandellòs i L'Hospitalet de l'Infant compta amb una estació de la línia dels ferrocarrils de la Generalitat que amb una freqüència de dues –tres hores permet als turistes desplaçar-se a Cambrils i a Salou.

Serveis de transport. Els autobusos de línia per a anar a Reus tenien una freqüència molt limitada. Tanmateix, recentment (a l'abril d'aquest any) s'ha iniciat una nova línia que realitza la connexió de L'Hospitalet de l'Infant amb Reus passant per Miami i Cambrils amb una freqüència d'11 viatges de dilluns a divendres i 4 els caps de setmana, la qual cosa millorarà considerablement els desplaçaments entre aquestes localitats, molt freqüents tant per a activitats comercials, com de salut, visites turístiques, etc..

D'altra banda, existeix un autobús que connecta Hospitalet de l'Infant amb els restants nuclis del municipi, la qual cosa facilita l'enllaç amb els punts de partida d'algunes activitats turístiques com la pràctica del senderisme.

Tecnologies de la informació. La cobertura de telefonia mòbil i el servei d'Internet s'hauria de millorar en tot el territori.

Recursos humans. El problema per a trobar recursos humans qualificats és comú en tots els àmbits d'activitat. La facilitat per a trobar treball poc qualificat però ben remunerat, tant en la central nuclear com en l'àmbit de la construcció han incidit en la dificultat per a trobar recursos humans interessats en la indústria turística, que es considera un sector molt sacrificat i poc remunerat.

➤ **Les empreses**

Fins fa uns anys, el fet de poder oferir bon clima, platges i tranquil·litat es considerava suficient per a atraure als turistes, tant ocasionals com residents.

L'escassa demanda de serveis per part dels turistes s'ha traduït en una falta d'estímul a la inversió pel sector privat de la zona, i això ha tingut el seu reflex en dos aspectes: d'una banda, no s'han generat punts de comerç més grans i amb més serveis, i de l'altra, no s'ha desenvolupat una política activa per a oferir els productes turístics d'interior al turista residencial de platja.

La manca d'oferta fa que la competència interna sigui escassa i això fa que les empreses no tinguin incentius per a gestionar els negocis amb una política d'orientació al client. És el client qui s'adapta a l'oferta i no a l'inrevés.

La majoria dels serveis estan pensats com a serveis de temporada. Treballen principalment a l'estiu, amb una estacionalitat molt marcada en els mesos de juliol i agost i, encara no s'observen esforços per a atreure clients fora de temporada. Una excepció la constitueixen els hotels La Figuerola i El Sancho que han aprofitat l'oportunitat que proporcionen les parades de la central nuclear, atraient a una part dels treballadors que abans s'allotjaven en altres poblacions com Cambrils, orientant d'aquesta manera el seu negoci a atreure ocupació en els moments de temporada baixa de turistes.

➤ **Iniciatives públiques**

Des del sector públic s'han pres diverses iniciatives de suport al desenvolupament del turisme.

A Tivissa l'ajuntament va obrir un càmping que en l'actualitat es troba paralitzat per un litigi judicial amb l'empresa que en va resultar adjudicatària de la concessió.

Els municipis localitzats a la Serra de la Llaberia, entre els quals es troben Tivissa i Pratdip, van crear un Consorci amb l'objectiu de protegir, restaurar i millorar el patrimoni natural i cultural de la Serra.

Per la seva banda, l'Ajuntament de Vandellòs i L'Hospitalet de l'Infant ha donat suport la recuperació de Castelló.

Els tres municipis compten amb Oficina de Turisme. En el cas de la de Vandellòs i L'Hospitalet de l'Infant compta amb més recursos financers i humans per a dur a terme les seves tasques. L'oficina de turisme obre matí i tarda durant tot l'any i compta amb dos punts d'informació, un a Vandellòs i un altre a prop del port esportiu; aquest últim s'obre només en temporada d'estiu.

Són conscients de tenir una oferta diversificada i completa. Organitzen jornades gastronòmiques i activitats d'oci durant l'estiu (cinema, animació infantil). A més d'informar sobre les possibilitats que ofereix el municipi, assessoren als turistes sobre sortides d'un dia i faciliten la compra-venda d'entrades a parcs temàtics i d'altres atraccions turístiques.

La col·laboració del sector privat amb el sector públic es dona a través del Patronat de Turisme; tanmateix, ambdós sectors consideren que les relacions entre ells no són gaire fluïdes en l'assoliment d'objectius concrets d'actuació conjunta. El sector públic considera que el sector privat no s'implica suficientment i que manté actituds una mica passives, mentre que el sector privat considera que,

d'una banda, el sector públic no té un lideratge clar, i de l'altra, que el propi sector privat tampoc s'implica tant com caldria.

3.1.2. Conclusions

El desenvolupament de la indústria turística amb potencialitat creixent.

1.- La indústria turística de la MIDIT compta amb dos béns naturals, però només un d'ells ha estat suficientment valorat i promocionat pel sector públic: el mar i la platja, havent estat transformat en producte turístic.

2.- Pel que fa al segon bé natural, la naturalesa/muntanya (Serra de Llaberia) s'està en procés de presa de decisió sobre la seva valoració i potencial transformació en producte turístic, o bé mantenir-lo només com un bé a conservar.

3.- La indústria turística (allotjament, restauració, comerç i serveis) només està actuant en el litoral i ho fa sense cap xarxa associativa que sigui capaç d'oferir o proposar una actuació coordinada entre les administracions públiques per tal d'actuar coordinadament i de manera integral també sobre el bé de naturalesa/muntanya.

4.- La transformació del segon bé, la naturalesa/muntanya, en producte a comercialitzar pel sector privat, dependrà del fet que el lideratge privat l'identifiqui com a bé comercialitzable, i que això posteriorment dugui a les administracions públiques a determinar-ne la seva organització.

5.- Si les administracions públiques "valoritzen" i aconsegueixen la transformació dels espais d'interès natural del territori (EIN), en parc natural, i el sector privat no ho valora per igual, no es transformarà en "producte". Aleshores la indústria turística no tindrà producte turístic d'interior, només serà un bé valorat però no transformat amb l'objectiu de ser utilitzat, ni pel client de litoral, ni pel potencial client de naturalesa/muntanya.

6.- L'estacionalitat del sector turístic de Vandellòs i L'Hospitalet de l'Infant, només pot ser superada sobre la base de que es generi una nova demanda d'allotjament/restauració/serveis, per un altre tipus de client que pugui procedir de la formació (alumnes) o la investigació generada a l'entorn de la zona energètica, principal fortalesa del territori.

3.2. El sector agroalimentari

3.2.1. Estructura i recursos

Tal i com ja es va comentar en l'informa "Diagnòstic del territori. L'activitat econòmica: el mercat laboral i el teixit empresarial" el sector agrícola (mesurada la seva importància per l'ocupació que genera²) és marginal en el conjunt de l'economia del municipi de Vandellòs i L'Hospitalet de l'Infant, no arribant a l'1% dels ocupats.

A Pratdip i a Tivissa el sector agrícola té un pes major, ocupant al 18 i el 28% dels treballadors respectivament.

Els productes de major rellevància dins del sector agroalimentari de la MIDIT són:

- La fruita seca, principalment l'avellana (amb denominació d'origen de Reus) i l'ametlla
- L'oli d'oliva, amb denominació d'origen de Siurana
- El vi, amb denominació d'origen Montsant

Part del territori de la MIDIT es correspon amb zones de secà i de muntanya, on les produccions no superen els 600-800 kg/ha en els anys de màxima producció, raó per la qual la productivitat agrícola es troba limitada per les condicions geogràfiques.

La gent que es manté conreant la terra és en general d'edat avançada. Existeixen pocs projectes emprenedors de joves que hagin realitzat l'aposta per mantenir-se en el sector, adquirint terres per a assolir explotacions de dimensió adequada. Aquests emprenedors s'han situat en el terme municipal de Tivissa, principalment en els nuclis de La Serra i Darmós, i s'han especialitzat en la producció de vi i en la d'oli, majoritàriament. Tanmateix, aquestes iniciatives, encara que reeixides, són de caràcter aïllat.

El sector se segueix beneficiant de les ajudes concedides en el marc de la política agrària comuna. En el 2008, el conjunt d'ajudes rebudes va ascendir a gairebé 950.000 Euros per al conjunt de la MIDIT, havent-se beneficiat un total de 406 agricultors, segons la distribució del quadre adjunt, per a cadascun dels municipis:

	Número de beneficiaris	Quantitat en euros
Tivissa	207	706.733
Pratdip	67	65.491
Vandellòs i L'Hospitalet de l'Infant	132	174.898
Total	406	947.122

D'altra banda, es van beneficiar del Fons Europeu Agrícola de Desenvolupament Rural (que contribueix a la millora de l'entorn rural i a la gestió d'activitats econòmiques en zones rurals) 3

² No s'ha pogut obtenir informació de les superfícies agràries utilitzades, SAU.

persones a Vandellòs i L'Hospitalet de l'Infant amb un total de 8.600 Euros i també 3 persones de Tivissa que van rebre en total de 3.180 Euros.

Els principals productes de la zona són:

➤ **L'avellana i l'ametlla**

La qualitat de la fruita seca de la zona és reconeguda en tot l'Estat Espanyol, raó per la qual compten amb la denominació d'origen de l'avellana de Reus.

En els tres municipis es produeix avellana, que es comercialitza a través de la cooperativa. Existeix una cooperativa a cada municipi, amb excepció de Tivissa que compta amb dues cooperatives (Tivissa i la Serra).

A Tivissa nucli s'estima que existeixen d'entre 6.000 i 9.000 ha de terres conreades, de les quals unes 2.000-3.000 es dediquen a l'avellana. En el nucli de La Serra, s'han recollit al voltant de 5.000-6.000 Kg d'avellana i al voltant de 17.000 Kg d'ametlles. També Darmós produeix ametlles que comercialitza directament a Móra d'Ebre i Ginestar.

➤ **L'oli d'oliva**

L'oliva és un altre dels productes que es produeixen a Tivissa nucli i a Darmós. A Tivissa nucli es calcula que es van recollir en el 2008 un milió de Kg d'olives. La seva producció d'oli ha ascendit a 100.000-125.000 litres d'oli.

D'altra banda, s'estima que el nucli de La Serra ha produït uns 55.000 litres d'oli. Es desconeix la producció del nucli de Darmós.

Existeixen pocs propietaris amb capacitat de produir en major escala. Un d'ells va produir en el 2008 400.000 Kg d'olives que van suposar al voltant de 80.000 litres d'oli.

Vandellós i L'Hospitalet de l'Infant va produir 173.418 Kg d'olives que van produir 31.318 litres d'oli.

No es tenen dades de producció d'olives de Pratdip, tot i que pràcticament es produeix per a l'autoconsum.

➤ El vi

La producció de vi es concentra en els cellers de Tivissa, principalment localitzades a La Serra i a Darmós. Aquí existeixen 5 cellers que tenen la denominació d'origen de Montsant, dels quals el Celler Anguera és considerat com un exemple d'emprenedoria agroalimentària.

També el nucli de Tivissa produeix vi que es ven directament a l'empresa Torres; es calcula que la producció de vi ronda els 1.000 hectolitres.

3.2.2 Conclusions

1.- El territori es caracteritza per la producció de qualitat dels seus principals productes: l'ametlla, l'avellana, l'oliva i el vi.

2.- Tanmateix, en termes globals, amb excepció d'algunes zones de Tivissa, la seva orografia dificulta l'obtenció de produccions elevades, a causa tant de la dimensió de les parcel·les com de la dificultat d'emprar mitjans mecànics.

3.- En general, la gent que segueix treballant la terra, amb excepció d'alguns emprenedors concentrats a Tivissa, és gent gran, i els seus fills no veuen aquesta opció com de futur pel seu desenvolupament professional, veient-la en alguns casos com una activitat vinculada a l'oci: gaudir del camp i dedicar unes hores al manteniment i recol·lecció del fruit.

4.- Iniciatives dirigides a aflorar valor afegit de les produccions, principalment l'oli i les avellanes i ametlles, passarien per abordar processos que impliquin la penetració en els cercles de venda de "delicatessen", el que requeriria abordar un procés de treballar conjuntament els productes tant per a la comercialització conjunta com per a la millora en l'empaquetatge, disseny, etc. De les entrevistes realitzades, no sembla desprendre's una voluntat per a realitzar aquest procés.

3.3. El sector de la construcció

3.3.1. Estructura i recursos

La construcció, igual que en la resta del país, ha conegut un important desenvolupament fruit del "boom" immobiliari dels últims anys.

A L'Hospitalet de l'Infant ens trobem amb constructors de tamany mitjà afermats en el mercat, i també amb petits constructors. Alguns d'ells estan especialitzats en la construcció d'habitatges per a segona

residència i uns d'altres construeixen més en nuclis urbans i en l'interior, essent el seu públic el resident de la zona.

El segon habitatge ha tingut un gran desenvolupament en els últims anys, sent el prototip de client una parella de mitjana edat, procedent principalment de Saragossa, amb alguna representació també de Bilbao o Andorra. Aquest tipus de compradors està influïent en el model de turisme que s'està implantant a la zona: el turisme familiar.

El planejament urbanístic del municipi va concebre el desenvolupament d'una nova zona residencial en la qual s'han construït habitatges amb baixos comercials, que poden ser destinades tant a habitatge principal com secundari, que s'ha dotat també de zona comercial i hotelera. Aquesta zona residencial tindrà en el futur unes comunicacions òptimes, gràcies al pla de millora de les comunicacions que s'està duent a terme amb la construcció de la variant de la Nacional-340 i la nova línia de ferrocarril, que tindrà estació en la pròpia zona residencial.

Les empreses constructores s'estan enfrontant a serioses dificultats derivades de la disminució de les vendes, fins i tot en alguns casos d'habitatges els futurs propietaris dels quals ja havien realitzat un pagament a compte del preu final. Les dificultats també han generat la impossibilitat de finalitzar alguna construcció, havent quedat l'esquelet de la construcció abandonat.

Des de l'ajuntament s'està impulsant una política d'acceleració en la posada en marxa de la construcció d'infraestructures previstes, amb l'objectiu de pal·liar els efectes de la crisi per a aquest sector.

També s'ha engegat el pla d'obres impulsat per l'administració central i gestionat pels ajuntaments per a la realització de petites obres que generin ocupació en el municipi.

3.3.2. Conclusions

- 1.- El sector està en procés de paralització i/o finalització d'activitat per falta de demanda.
- 2.- L'única demanda que es confia que es pugui generar és la provinent de l'obra pública.
- 3.- La rehabilitació de cases antigues en els municipis de Tivissa i Pratedip per part d'empresaris locals és l'únic potencial a considerar, sempre condicionat per l'existència de finançament.